

האגודה לעידוד הילודה/ אמיר לוטן

בגלל כסף לא מפסיקים חיים
כי שמחה זה ילדים
שמחה זה חיתולים וטיפולים
העתיד שלך הוא ילדים

קומי, צאי מהדיכאון
"אמא אני כבר כאן, את בהריון!"
אז רצית עוד זמן לטייל
לעשות תואר ובעצמך לטפל
אבל הנה היעוד שלך
אל תשליכי אותו לפח

אז קדימה, קבלי החלטה
או שתתמודדי עם הצער והחרטה

הסכנה הגדולה של ביטול הזמן/ עופר שיינ

אם לא יהיה זמן
אנשים יפסיקו לאהוב
לא יוכלו למלא את היומן
בעבודות ומשימות

כשלא יהיה זמן
אנשים יספיקו לקוות
לא יוכלו לקבוע "פגישות"
במקום חוויות מרגשות

איפה שאין זמן
אנשים מפסיקים לפחד
כי חיים, מוות, הצלחה, כישלון
ביחד ובדידות
נמצאים במקביל

מאז שאין זמן
אנשים מפסיקים לברוח
אז למה לברוח
כשזה לא יגמר לעולם

אין לי זמן
לכל הדברים שאני
לא מצליח לנסות

בגיל 30 טוב לנו יחד
לא חושבים פעמיים
התחייבות וטבעת תחת כיפת השמיים
יוסי ודנה חוגגים
רגע של שמחה
הכניסה בתשלום!
בכניסה צ'קים ומתנות
בתמורה אוכלים גספצ'ו וקונפי
יש אחלה קונדיטוריה
וברקע דיווד בואי

אחרי שנתיים כבר הכל נקלט
ויש ליוסי זימון ל בית המשפט

(נופר הברמון)

"ערב טוב וברוכים הבאים
לטקס פרסי מחלקי הפרסים!
הערב הזה כולו מוקדש לאנשים שמקדשים את כל ימיהם
להקדשה והעצמה של זולת.

ועכשיו, לפני שנתחיל,
אני מתכבד להזמין אמון השנה
בעיבוד חדש לשיר ישן:
Thank you for thanking me
Thank you for thanking me
Thank you for thanking me
Thank you for thanking me

תודה רבה! וכעת אני מזמין את נשיא המדינה
לשאת תודות ושבחים, שלום לך אדוני ותודה שבאת!
"תודה ושלום!"
תודה לנשיא שלנו! תודה וכל הכבוד
כל הכבוד
מי שמגיע לו תודה, ותודה למי שכל הכבוד לו."

(ותודה לנמרוד עציון)

ומה אני אומר על העולם?
מה יש לי להוסיף לו,
הוא היה פה לפני
ויהיה אחרי
והוא גדול ונפלא.

בכל זאת הכל מרגיש גורלי,
משמעותי,
קריטי,
אלו הם חיי.

אולי משום שאין לי אלוהים,
ואני לא מתעסקת בגן עדן,
בגיהנום,
או בגלגולים אחרים.
אז מה עוד נותר לי
אם לא החיים האלה,
של היום.

ולכן הם כל כך דרמטיים,
למרות שגם יש את הרצון להתקדם
וכבר לספר סיפורים נוסטלגיים
לסיים את חיי בנחת, שלווה וגאווה
על מה שבימים ההם עשיתי.

על מה?
על מה?

אילו הייתי יכולה להיוולד בימים ההם,
הפרהיסטורים.
מתאים לי ללקט,
לחיות בקבוצה שוויונית ללא רכוש
או דאגות רבות,
רק צריך היה לדאוג לא להיטרף ע"י אריות.

אבל בפרהיסטוריה לא היה כתב,
ולא הייתי יכולה לעשות מה שאני עושה עכשיו.

מדהימים החיים שלנו היום,
מדהימים ובלתי נתפשים.
אבל הקצב הזה הוא בלתי אפשרי
ולא ניתן להוריד מחשיבות הזמן
ומחבריו הכבלים
ששולטים לנו בחיים.
אין רגע סתם כך
הכל גורלי, משמעותי, קריטי.
כי אלו,
רק אלו,
הם חיי.

(טליה ישוב)

יש לנו במה בראש/ טליה ישוב

יש לי במה בראש/ יונה וולך

יש לי במה בראש

והיא מציאותית יותר מכל במה

וקשאני ירדת ממנה

אני ירדת לשפל המדרגה

יש לי תאטרון שלם בראש

ואני בו הגבור.

וקשאני מכבה את האור

אני גמור.

וקשאני מפסיק לשחק

מפסיקים חיי.

וקשאני מוריד את המסך

מאחורי ריסי

אובדים כל ידידי

אהוביי.

זכרונותיי

צבעי.

קסמי.

באות בהלותיי

חרדותיי

גויותיי

עלבונותיי.

שפת הדימויים והמטאפורות בשיר שאובים מעולם התיאטרון ומצליחים לגרום לקורא להזדהות עם תחושת הטרגדיה האישית שחוה הגיבורה בשיר. ארווינג גופמן¹ יבוא לעזרתה של הגיבורה באומרו כי התחושה היא אינה אישית, וכי על במת המציאות כולם שחקנים הבוחרים בכל פעם בין מסכות זהות שונות הנעות על הציר של כנות וציניות. ולמרות שכך חווים כולם, כאשר התחושה הפנימית כה עצמתית, הקונפליקט אל מול העולם החיצוני רק מתגבר. בעדינות, יסביר אלברטו מלוצי² כיצד קונפליקט זה עלול להוביל לניסיון נואש ליצור את הזמן הפנימי, ובעצב הוא יתאר כיצד חוסר היכולת לתאם את הזמן הפנימי עם הזמן חברתי יכול להיחשב כהפרעה נפשית ולהיות מתוּיג כסוטה בחברה.

הדוברת בשיר עוברת בין מרחבי פעולה והגדרות חברתיות כאשר המעברים המתבטאים הם בין הבמה אל אחורי הקלעים (אחורי הריסים), מעבר בין מגדרים, מעבר בין אור לחושך, בין משחק החיים לבין איבוד המציאות. הרובד של האינטראקציות החברתיות מתקיים במשחק של החיים, שם המשחק הוא מציאותי וישנה אהבה. אולם מאחורי הריסים אובדת המשמעות האמיתית כביכול של המציאות, נעלמים הקשרים ויונה וולך נותרת בחרדה עם עצמה. האדם הוא יצור חברתי, כך א סוברים, אולם גופמן מנתח את החברתיות של האדם כהצגה ארוכה ומורכבת, שבה האמת היא במקרה הטוב סובייקטיבית (אם ניתן לומר "אמת"), וש"גילויי הלב" בין אנשים הוא אינו דבר הנחוץ לקיום חברה סדירה. אך אם האדם הוא אכן יצור חברתי, מדוע אפוא העולם החברתי חוטא לעולם הפנימי?

אלברטו מלוצי² התעסק בזהות שאדם צריך לבנות לעצמו בעולם עם אפשרויות כה רחבות. האפשרויות דוחקות באדם ליצור את האני האמיתי שלו, אך באותה העת הן מציבות את השקרים שבעצמי. כך בשיר, מתבטא הדיסוננס שבין האמת החיצונית לבין השקר הפנימי והחרדות הקיומיות שבעקבותיו. מלוצי² מתייחס אל מושג הזמן האישי אל מול החברתי, ומסביר שתופעות של אסקפיזם נובעות מחוסר היכולת לעמוד בזמן החברתי.

האם יונה וולך אינה עומדת בקצב בחברתי? הביוגרפיה האישית והשירה שכתבה מספרות על ההתנסויות שלה בחילופי מגדר וזהות מינית, על השימוש בסמים פסיכודאליים כאלה ואחרים ועל כך שבגיל 21 התאשפזה מרצון בבית חולים פסיכיאטרי. כתיבתה של וולך היתה שונה מאוד בתקופתה כך שמבט אחד חדשנותה היא שהביאה להכרה וקהל קוראי שירה חדש ורחב, ואילו ממבט אחר לקהל קוראי השירה המסורתי היה יותר קשה לקבל את תכניה. וולך היתה פוסט-מודרניסטית בהתייחסותה אל מגוון הזהויות שקיימות בחוויית הישרדות שבחברה, ויש המעניקים לה קרדיט בפתיחת הצוהר אל העולם הזה ביצירה בישראל.

הבאת ניתוח המציאות התיאטרלית, האבסורד בה והדיסוננסים הפנימיים אל תוך הרובד החיצוני של יצירה, שיחה, קשרים ואינטראקציות בין אישיות היא אחת ההתמודדויות המעניקות את הביטחון האישי והחברתי, וייתכן שהופכים חלק מהמציאות לאמיתית.

¹ ארווינג גופמן, 2003, הצגת העצמי בחיי היומיום
² Alberto Melucci, 1996, *The Playing Self*

התיישבות כמעשה פוליטי / עופר שיין

המילה 'התיישבות' בשפת היום-יום מיוחסת להקמת היישובים (המושבים והקיבוצים) בשנות הקמת המדינה, להיאחזויות הנחל בקביעת גבולות המדינה והגנתם, או כמושג פוליטי יותר אקטואלי-להתנחלויות – ללא ספק מעשים פוליטיים, אך לא רק מפעלי התיישבות כמו אלה הם מעשה פוליטי.

פעולת ההתיישבות היא דבר שקורה יום יום, כאשר פרטים, זוגות צעירים, משפחות, קבוצות וארגונים, מחליטים היכן לבסס את חייהם. אפריד בין מגורים זמניים (גם אם זה לתקופה ארוכה) לבין התיישבות, ונניח את מושג ההתיישבות כבחירת מקום קבע.

לבחירה הכל-כך אישית הזאת שיקולים רבים ומגוונים ומשמעויות גדולות לגבי האדם. זה המקום בו תחייה, בו תקים משפחה, בו הילדים יגדלו ולנופיו יתחנכו. המקום בו תבנה בית, תעבוד, תזדקן. יש מגוון שיקולים ביניהם רגשיים, חינוכיים, כלכליים, חברתיים. ישנם המון משתנים, וכל אחד מהם יוביל את חיך למקום אחר ויזמן לך אתגרים והזדמנויות אחרות.

כאשר מחברים את סך הבחירות הכל כך אישיות האלה, מתעצבת לה חברה שלמה אשר ערכיה והמבנה החברתי שלה מתבטא בבחירתו האישית של כל פרט. על שיקולים אישיים אלה באים להשפיע מקבלי ההחלטות כדי לקדם אג'נדה ואינטרסים. כך מדיניות של פיתוח תעלה מחירים ותרחיק משפחות בעלות יכולת כלכלית נמוכה מלהתיישב במקום מסוים. ומדיניות של הזנחה תעשה את הדבר ההפוך. כך הקמת שכונה/יישוב ליוצאי צבא קבע (משפחות הנחשבות בעלות יכולת כלכלית גבוהה) תביא יזמים שיקדמו פיתוח של עסקים, תרבות וחינוך במקום. שאלות כמו: 'איך הקמה של מרכז מסחרי תשפיע על זהות המתיישבים?'; 'כמה יעלה הנדל"ן במקום?'; 'האם פרויקט ציבורי כזה או אחר יגרור אחריו יזמות פרטית?'; ו'איך תשפיע הקמה או סגירה של תחנת רכבת הסמוכה ליישוב מרוחק או קרבתו למחלף של כביש חוצה ישראל?'; הן שאלות של מדיניות ציבורית ששואלים או צריכים לשאול את עצמם אותם מקבלי החלטות. כך ביד מכוון ולא מנווט השלטון הממוסד והלא ממוסד את האוכלוסיה ומקדם אג'נדה ומעצב את החברה, והפרט הופך חייל למען מטרותיו של השלטון, ומטרות אלו הן לאו דווקא לטובתו של המתיישב או לטובת הציבור.

במקרים מסויימים יכול להיווצר ניגוד בין רצונותיו וצרכיו של הפרט לבין תהליך עיצוב החברה לתפיסת עולמו של אותו הפרט המתיישב. אני בעד הסכם שלום עם הפלסטינים והכרה במדינה פלסטינית אך אקנה בית זול בהתנחלויות ואהיה חלק מהקושי בלהגיע להסכם. אני מאמין שצריך לקיים שוויון בחברה, אך אבחר להתיישב בהרחבה במושב סמוך לעיירת פיתוח - הרחבה זו מושכת את המשפחות המבוססות ומשאירה את העיירה רק עם החלשים ויוצרת הפרדה, ריבוד ואי שוויון. אני מוחא ונאבק על יוקר המחיה, אך אקנה בית רק במקום בו מערכת החינוך מספיק טובה ואשלים כמה שידרשו על דירה וכך אתמוך בעליית המחירים של הנדלן באזור. וכן הלאה.

אך לא תמיד כך הדבר. כאשר מתייחסים למעשה ההתיישבות כאל מעשה פוליטי, מעשה המעצב את החברה ולא רק מעשה המשקלל את היתרונות והחסרונות בנוגע למגוריו של הפרט, אלא מעשה הלוקח בחשבון את עיצוב החברה; כאשר בוחרים להתייחס לסיבות ולמדיניות שאותן הטבות, פריווילגיות ונוחות מקדמות ובוחרים להכניס לתוך השיקולים איך זה ישפיע על הדורות הבאים, על השכנים מעבר לכביש – או אז מתהפכת הפירמידה, ומחייל במערכת האינטרסים הופך הפרט למקבל ההחלטות, למעצב המדיניות, לחלוץ, למנהיג.

הדבר לא קל. מערכות מדכאות הבאות לשמר מצב קיים של ריבוד ואי שוויון ולהעצימו יוצרות, לרוב, מסננות המערימות קשיים על מי שמנסה לבחור את הבחירה ההפוכה, ומעניקות פריוולגיות משמעותיות למי שמשתף פעולה ומקדם את מדיניותם, בייחוד כשמאחורי האינטרסים עומדים רווחים אישיים (בכסף ובכח) לאותם מנהיגים ולעומדים מאחורי הקלעים.

לא קל, אך לא בלתי אפשרי להתיישב נגד מדיניות דכאנית, בייחוד כאשר למעשה הפוליטי הכל-כך אישי של ההתיישבות מצטרפים שותפים לדרך, לעשייה ולרעיון, שתומכים, עושים, מקלים, מעניקים את ההטבות ומרככים את הגזרות בשביל מי שמחליט לקדם אג'נדה חברתית אחרת.

הבחירה במקום בו נבסס את חיינו תעצב באופן משמעותי את החברה בה אנחנו חיים, אך עיצוב החברה לא ניגמר בבחירת ובמעשה ההתיישבות, שם האחריות רק מתחילה.

מלכות עכברים

הרכבת נוסעת רחוק

הרכבת נוסעת רחוק.
נוסע בה ילד מתוק.
על מי הוא יסמוך
על גבו לא יחסוך
ישמור טוב טוב על הרוך.

תמים הילד הקט
18 ירחים כמעט (שנה וחצי כמעט)
ועם העובד לא שבת?
וקו הרכבת הופרט.
מה יגידו הוריו?
הרווח שווה את חיו?

הרכבת לא יצאה בזמן
בגלל עובד מאורגן.
נסלח לו, נבין ונזכור
רוצה הוא עלינו לשמור.

העכברים יוצאים.
ומהם נישאר רק ריח.
של הזנחה. של תשישות,
של חיפוש הקירבה.
המחסור באהבה מעשית.

העכברים נישארו במושב.
החתולים נישארו במושבה.
הכלבים נישארו בכפר.
וההרגלים נישארו.

במקום ללמוד לחיות איתם בשלום,
מנסים ללכוד אותם ולסלקם בעזרת מלכודת.
במקום להאכילם וללתפם,
עורבים להם חתולים ומלכודות.

מלכודות קטנות.
שיכולות ללכוד רק עכברים.
ההרגלים לא נכנסים למלכודות.
הם נישארים איתנו גם כשמשיכים למקום הבא.

אני חופשי

אני חופשי,
מספיק כדי להכיר
את גבולות מעמדי החברתי-כלכלי
(סוציו-אקונומי).

אני חופשי,
מספיק כדי לדעת
כמה עוד אצטרך ללמוד
כדי לשבור את שלשלאות בורותי

אני חופשי,
מספיק כדי להבין
את שבי תודעתי המצומצמת,
בהוויית המצמצמת.

אני חופשי,
מספיק בכדי להרגיש
איך פחדי נוהגים בחיי.

אני חופשי,
מספיק בכדי להתייחס
לאפיי המנוכר.

אני חופשי,
מספיק כדי להשיג
עוד כסף לספק את התמכרותי
לצרכים כוזבים.

אני חופשי,
מספיק כדי לעבוד
על גלגל הפרנסה במרוץ העכברים.

אני חופשי,
מספיק בכדי לעצב
את דרישות תרבותי.

אני חופשי,
מספיק כדי לבחור
מסגרות שיכות קטנות.

אני חופשי,
מספיק כדי לאהוב
את מחויבותי ליקיריי.

אני חופשי,
מספיק כדי לצבור
רכוש משעבד.

אני חופשי,
מספיק בכדי לבטא
חלקי מדעותי.

אני חופשי,
מספיק כדי לנוע
עד לאן שישפיק טנק דלק
ב8 שקלים לליטר.

אני חופשי,
מספיק כדי לקחת אחריות
על מעגל ה"קסמים" המדכא.

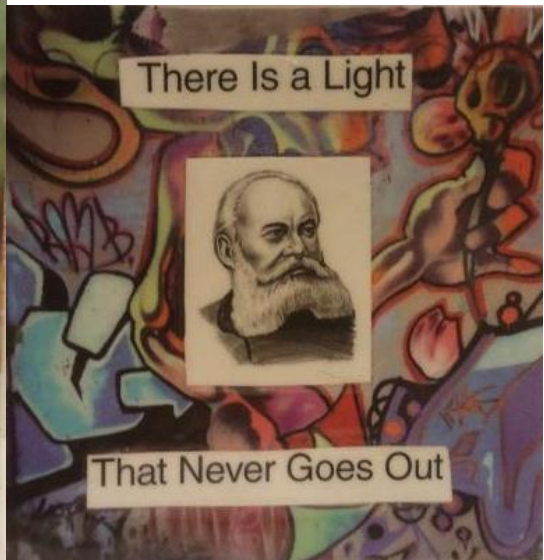
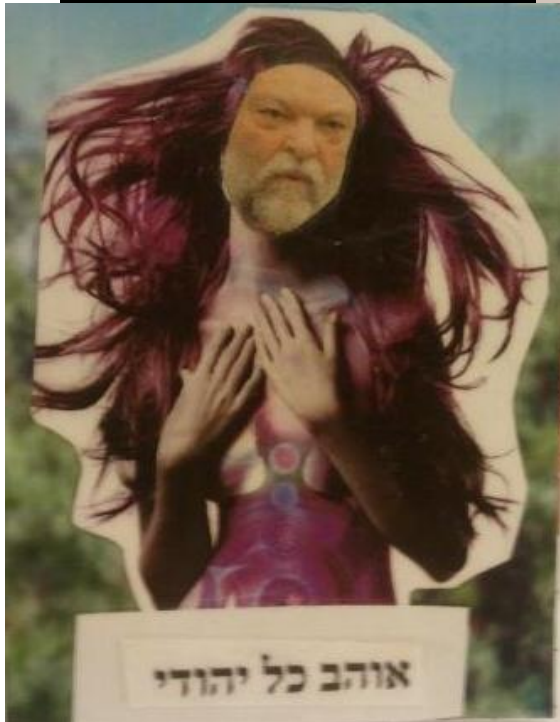
אני חופשי,
מספיק כדי להצביע
לעריצי המחוקקים.

אני חופשי,
מספיק כדי למחות
נגד הגיון שיקרי.

אני חופשי,
מספיק בכדי למרוד
בהחלטות שמאחורי הקלעים.

אני חופשי,
מספיק כדי לחבור
לשותפי לתלות ההדדית.

אני חופשי,
מספיק כדי ליצור מציאות חדשה
ולקום מחר בבוקר
חופשי טיפה קטנה יותר.

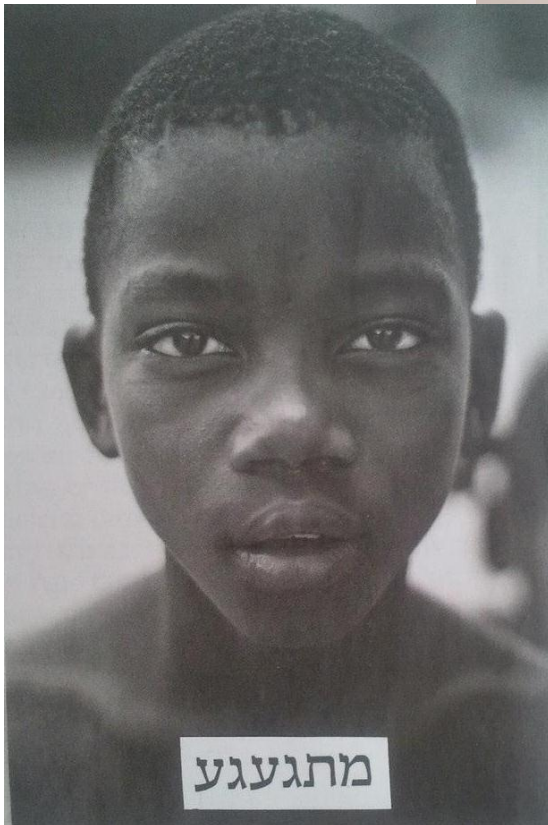

במרדף אחרי הבועה

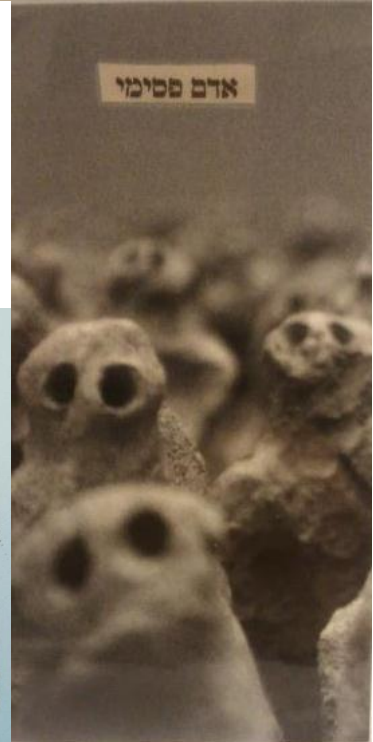
את אותי כה משגעת!

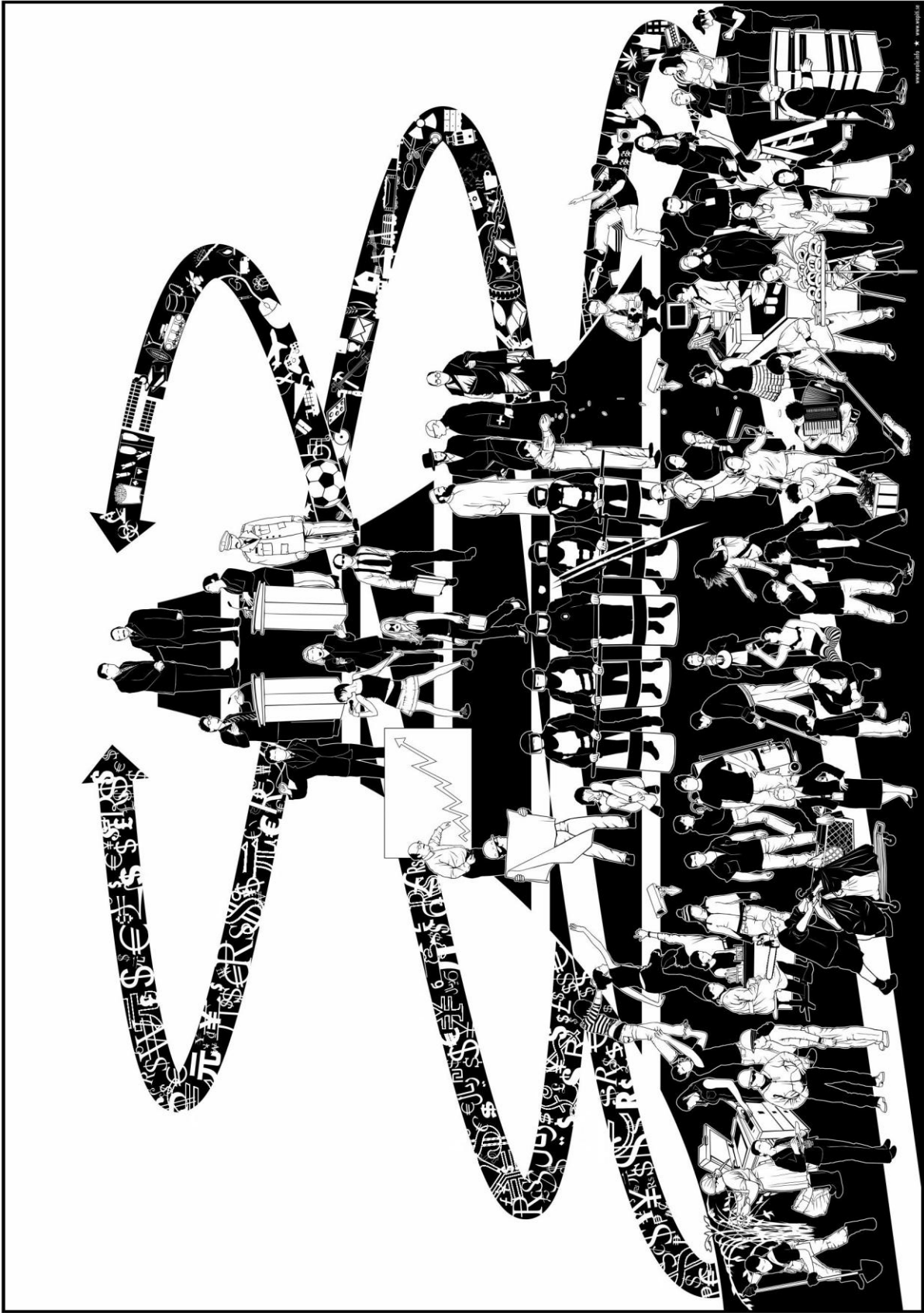

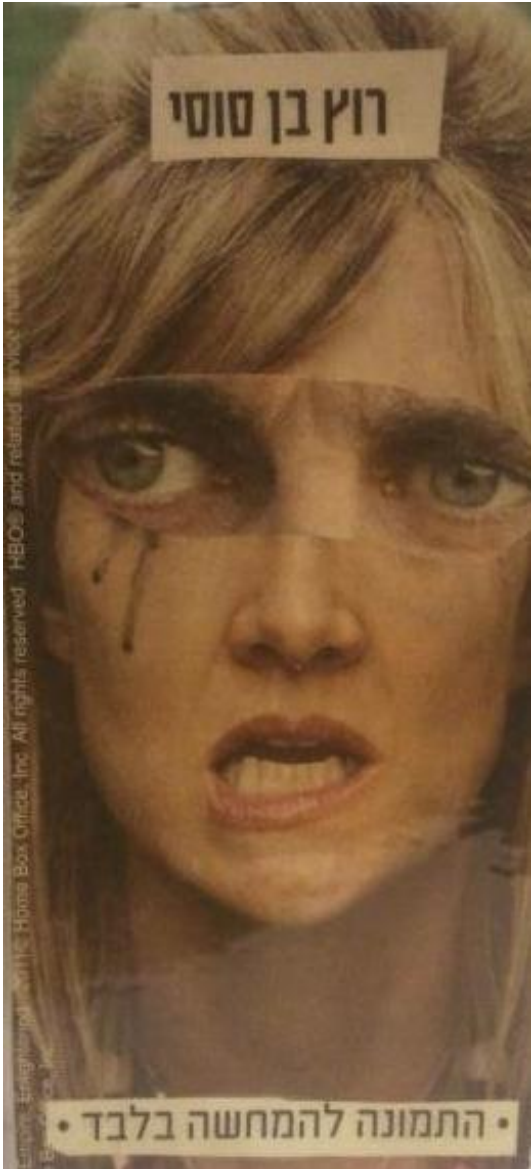
מתגעגע

הכול היה מתוכנן מראש

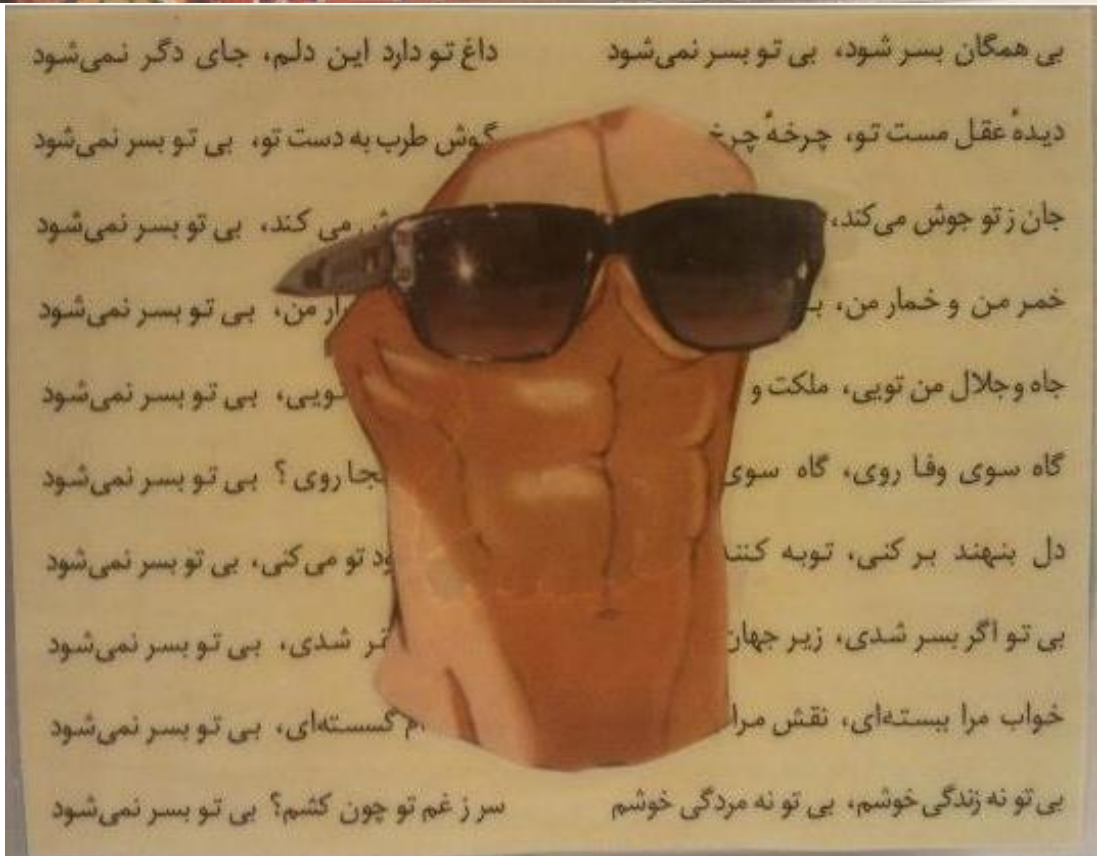

רוץ בן סוסי

© 2011 Home Box Office, Inc. All rights reserved. HBO's and related services may be used under license from Home Box Office, Inc.

• התמונה להמחשה בלבד •

"איך שאני מסתכל על זה,
החיים הם תנועה קדימה."

כל האנשים הבודדים

ללא כותרת/ שיר עידן (גרעין יחדיו)

אז העולם מתחלק לכמה סוגים של אנשים. כשהסתכלתי על עצמי מנקודת מבט של – התיקון שאני רוצה שיהיה בעולם. האנשים, הסיטואציות, המקרים, התחושות, האהבות כל מה שאספתי בדרך לאיפה שאני נמצאת בו כיום גרמו לי להבין כמה העולם שלנו צריך משהו שיעיר אותו מהתרדמת חורף שהוא נמצא בה כבר כל כך הרבה זמן.

לאנשים אכפת רק מהמשפחה הקרובה, החברים, הדברים המוכרים והטובים שלהם. אם טיפה משהו לא בנורמל, משהו לא שגרתי ישר נרתעים ממנו ואומרים- לי זה לא יקרה.. אנשים שאספתי בדרך בחיים גרמו לי להבין שאין אמת אחת. כדי שיהיה לי, לך לנו טוב יותר צריך ללכת לפעמים על הלא רגיל- הנתיב הנגדי, לקבל גם את מי שהוא לא בדיוק הטייפקאסט המובנה שיש לך במוח. ואז אתה מקבל את הכאפה לפניך. לא יודע איך לאכול את זה. איך להסתכל על זה. מאיזה כיוון של החיים. מה נפלת עלי עכשיו? בשביל מה אני צריך את זה?

ואז בסופו של יום אתה חוזר לחדר שלך, בבית של ההורים, ומסתכל במראה במישהו פחדן, במישהו שלא מסוגל להתמודד עם המציאות כמו שהיא. זה שהוא נושם לא אומר שהוא חי. יכול להיות שמבחוץ אתה רואה את הכל ורוד, והבקתה שבאמצע היער הקסום היא הבית שלך אבל בעצם יום יום אתה מתחבט עם עצמך עד מתי תוכל לשנות את מה שעכשיו. עד מתי אנשים יפסיקו לחיות כמו שאחרים מצפים מהם. עד מתי האיש השונה, הלא רגיל יפסיק לחיות בהרגשה שכולם רודפים אחריו, וכמו במירוץ מבחינתם יש מנצח 1 והוא בטח לא אתה.

אז כשקצת שוברים את הכלים ומתחילים לחיות (וזאת אומרת לא רק לנשום) אז העולם מסתכל עליך מוזר. למה? יש לי אנשים שהם איתי, חושבים כמוני, רוצים לצאת איתי ביחד לקו הזינוק. תמיד בחיים האלה אתה תמצא את האיש שיחזיק לך את היד שאתם יוצאים למירוץ. מירוץ החיים.

צעד אחד לאחור - תום דיין

אני יושב וכותב. מה אני כותב? למה אני כותב? בשביל לדעת את התשובה ניקח צעד אחד לאחור. הנה מעגל של נערים יושבים וכותבים.

?נמשיך להתרחק ונראה דירה, או שזה בית?, או אולי קומונה כשנמשיך להתרחק נראה שכונה ובתוכה גר גרעין, או אולי 2 גרעינים או 0 גרעינים, תלוי בזווית הראייה. מה הם עושים שם? מי הם?

אם ניקח צעד נוסף לאחור נראה קיבוץ, נראה שיתוף, נראה עשייה, נראה קהילה, נראה ילדים, נראה חיים. נראה שמחה

אך אם נמשיך להתרחק נראה מדינה, נראה עם, נראה צבא, נראה מלחמה ונראה דם. מול מה הוא נלחם? אם נביט מעט סביב נראה עוד מדינות ועוד חילים ועוד מלחמות

מהפחד נברח עוד כמה צעדים לאחור, נראה עולם שלם, נראה אנשים, נראה תרבויות, נראה מקומות. כל כך הרבה דברים לראות, ללמוד, לעשות. וכמה שננסה לעולם לא נוכל לקלוט את הכל

אבל הנה הסוד, אם מתרכזים טוב טוב ומתמקדים הדבר היחידי שרואים הוא נער יושב וכותב

solidarity forever - ralph chaplin

(ראלף צ'אפלין היה פעיל איגוד מקצועי אמריקאי. כתב את השיר ב-1915 ללחן של המנון דתי "גלורי גלורי הללויה")

כשהשראת ההתאגדות תזרום בדם הפועלים
לעולם תחת השמש לא יהיו עוד מוגבלים.
ואם על פני האדמה נהיה לחוד רק אומללים.
אז הכח לעובדים!

סולידריות לנצח,
סולידריות לנצח,
סולידריות לנצח,
והכח לעובדים!

מה לנו עם אותם הטפילים השודדים,
שבמגף דורסים אותנו להיות כמו עבדים?
נענה להם במאבק עובדים מאוגדים,
עם הכח לעובדים!

להם חרשנו השדות וסללנו רחובות
מכרות ומפעלים הקמנו והסענו רכבות.
מנושלים נביט בהם בשתי עיניים רעבות.
לכן הכח לעובדים!

הם לקחו לנו עולם אותו בנינו יד ביד,
החזירים חושבים שהם יגורו בו לבד,
לא כעבדים נחיה הרי רק לנו הוא נועד.
כשהכח לעובדים!

הם גזלו כל כך הרבה, לא נקפו אצבע לייצר,
אך עם המברגים שלנו, הבורג ישתחרר.
נרסק ת'קפיטל כשביחד ניזכר
שהכח לעובדים!

בידינו יש עוצמה רבה מכל עוצמת ההון,
ומכל עוצמה שיש לטנק, לטיל או אווירון.
נקמפסט עולם חדש מאפרו של הקדמון,
כשהכח לעובדים!

סולידריות לנצח,
סולידריות לנצח,
סולידריות לנצח,
והכח לעובדים!

לסדר את החדר / ערו סגל

לסדר את החדר
עמיחי ישאר על הרדיאטור
והמאפרה על הכרית.
הבגדים שעל השטיח ישארו
כך גם תלתלי האבק
החתולה תתגרד על המיטה
ולמרגלותיה צלחת עם שאריות
הכל במקומו ואין מקום טוב יותר.
רק אני.

מליקוב / ערו סגל

בגיל תשע עשרה בכיתה יוד בית
אחרי שיעור ספרות
בגיל שש עזבו את באקו
מאז הם גרים פה בג'סי
אתה לא מבין איזה יפה שם
הוא אומר
ואני באמת לא מבין
ואולי בצבא יצליח
להיות מכונאי רכב
קרבי לא
בן יחיד
לא בדיוק יהודי
וגם לא משהו אחר
אבל אסור שידעו

התיישבות כמעשה פוליטי / עופר שיין

המילה 'התיישבות' בשפת היום-יום מיוחסת להקמת היישובים (המושבים והקיבוצים) בשנות הקמת המדינה, להיאחזויות הנחל בקביעת גבולות המדינה והגנתם, או כמושג פוליטי יותר אקטואלי-להתנחלויות – ללא ספק מעשים פוליטיים, אך לא רק מפעלי התיישבות כמו אלה הם מעשה פוליטי.

פעולת התיישבות היא דבר שקורה יום יום, כאשר פרטים, זוגות צעירים, משפחות, קבוצות וארגונים, מחליטים היכן לבסס את חייהם. אפריד בין מגורים זמניים (גם אם זה לתקופה ארוכה) לבין התיישבות, ונניח את מושג התיישבות כבחירת מקום קבע.

לבחירה הכל-כך אישית הזאת שיקולים רבים ומגוונים ומשמעויות גדולות לגבי האדם. זה המקום בו תחייה, בו תקים משפחה, בו הילדים יגדלו ולנופיו יתחנכו. המקום בו תבנה בית, תעבוד, תזדקן. יש מגוון שיקולים ביניהם רגשיים, חינוכיים, כלכליים, חברתיים. ישנם המון משתנים, וכל אחד מהם יוביל את חיך למקום אחר וזמן לך אתגרים והזדמנויות אחרות.

כאשר מחברים את סך הבחירות הכל כך אישיות האלה, מתעצבת לה חברה שלמה אשר ערכיה והמבנה החברתי שלה מתבטא בבחירתו האישית של כל פרט.

על שיקולים אישיים אלה באים להשפיע מקבלי ההחלטות כדי לקדם אג'נדה ואינטרסים.

כך מדיניות של פיתוח תעלה מחירים ותרחיק משפחות בעלות יכולת כלכלית נמוכה מלהתיישב במקום מסוים. ומדיניות של הזנחה תעשה את הדבר ההפוך.

כך הקמת שכונה/יישוב ליוצאי צבא קבע (משפחות הנחשבות בעלות יכולת כלכלית גבוהה) תביא יזמים שיקדמו פיתוח של עסקים, תרבות וחינוך במקום.

שאלות כמו: 'איך הקמה של מרכז מסחרי תשפיע על זהות המתיישבים?'; 'כמה יעלה הנדל"ן במקום?'; 'האם פרויקט ציבורי כזה או אחר יגרור אחריו יזמות פרטית?'; 'ואיך תשפיע הקמה או סגירה של תחנת רכבת הסמוכה ליישוב מרוחק או קרבתו למחלף של כביש חוצה ישראל?'; הן שאלות של מדיניות ציבורית ששואלים או צריכים לשאול את עצמם אותם מקבלי החלטות.

כך ביד מכוון ולא מנווט השלטון הממוסד והלא ממוסד את האוכלוסיה ומקדם אג'נדה ומעצב את החברה, והפרט הופך חייל למען מטרותיו של השלטון, ומטרות אלו הן לאו דווקא לטובתו של המתיישב או לטובת הציבור.

במקרים מסויימים יכול להיווצר ניגוד בין רצונותיו וצרכיו של הפרט לבין תהליך עיצוב החברה לתפיסת עולמו של אותו הפרט המתיישב.

אני בעד הסכם שלום עם הפלסטינים והכרה במדינה פלסטינית אך אקנה בית זול בהתנחלויות ואהיה חלק מהקושי בלהגיע להסכם.

אני מאמין שצריך לקיים שוויון בחברה, אך אבחר להתיישב בהרחבה במושב סמוך לעיירת פיתוח - הרחבה זו מושכת את המשפחות המבוססות ומשאירה את העיירה רק עם החלשים ויוצרת הפרדה, ריבוד ואי שוויון.

אני מוחא ונאבק על יוקר המחיה, אך אקנה בית רק במקום בו מערכת החינוך מספיק טובה ואשלם כמה שידרשו על דירה וכך אתמוך בעליית המחירים של הנדל"ן באזור. וכן הלאה.

אך לא תמיד כך הדבר. כאשר מתייחסים למעשה התיישבות כאל מעשה פוליטי, מעשה המעצב את החברה ולא רק מעשה המשקלל את היתרונות והחסרונות בנוגע למגוריו של הפרט, אלא מעשה הלוקח בחשבון את עיצוב החברה; כאשר בוחרים להתייחס לסיבות ולמדיניות שאותן הטבות, פריווילגיות ונוחות מקדמות ובוחרים להכניס לתוך השיקולים איך זה ישפיע על הדורות הבאים, על השכנים מעבר לכביש – או אז מתהפכת הפירמידה, ומחייל במערכת האינטרסים הופך הפרט למקבל החלטות, למעצב המדיניות, לחלוץ, למנהיג.

הדבר לא קל. מערכות מדכאות הבאות לשמר מצב קיים של ריבוד ואי שוויון ולהעצימו יוצרות, לרוב, מסגרות המערימות קשיים על מי שמנסה לבחור את הבחירה ההפוכה, ומעניקות פריווילגיות משמעותיות למי שמשותף פעולה ומקדם את מדיניותם, בייחוד כשמאחורי האינטרסים עומדים רווחים אישיים (בכסף ובכח) לאותם מנהיגים ולעומדים מאחורי הקלעים.

לא קל, אך לא בלתי אפשרי להתיישב נגד מדיניות דכאנית, בייחוד כאשר למעשה הפוליטי הכל-כך אישי של התיישבות מצטרפים שותפים לדרך, לעשייה ולרעיון, שתומכים, עושים, מקלים, מעניקים את ההטבות ומרככים את הגזרות בשביל מי שמחליט לקדם אג'נדה חברתית אחרת.

הבחירה במקום בו נבסס את החיינו תעצב באופן משמעותי את החברה בה אנחנו חיים,

אך עיצוב החברה לא ניגמר בבחירת ובמעשה התיישבות, שם האחריות רק מתחילה.